

KMETY GYÖRGY KÖNYVHAGYATÉKA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRÁBAN

Kmety György egykori magyar és török tábornok 1865. április 25-én hunyt el Londonban.¹ Hagyatékáról testvérbátyja, Kmety Pál debreceni orvos gondoskodott, aki öccse halálhírét véve az angol fővárosba sietett. Két kardjának és karszi emlékérmének további sorsa viszonylag jól követhető, de a hagyaték egyik leglátványosabb és egyben legkevésbé ismert része Kmety György könyvtára, amely közvetve sokat elárul tulajdonosáról.²

A tábornok könyvgyűjteményének keletkezése időben jól körülhatárolható, hiszen 1849 augusztusában Kmety lényegében poggyász nélkül menekült az Oszmán Birodalomba, s a könyvek haláláig kerülhettek a birtokába.

Kmety Pál 1866-ban két alkalommal is adományozott testvére hagyatékából egy összesen 122 tételből álló könyvgyűjteményt a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának. A könyvtár növedéki naplójába először 1866. február 6-án vették fel a tábornok 49 darab könyvét.³ Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy egyértelműen megállapítható a könyvek eredeti őrzési helye. Vukovics Sebő – a tábornok emigrációbeli közeli barátja – 1866 márciusában arról írt Kmety Pálnak, hogy a bejrúti könyvek megérkeztek Pestre.⁴ Ez az adomány oszmánli nyelvű kóteteket és szótárakat is tartalmazott, ami további bizonyíték a keleti eredet mellett.

A növedéki napló június 1-jei bejegyzése szerint újabb 73 könyv került a könyvtárba. A *Vasárnapi Újság* tudósítása szerint „Dr. Kmety Pál Debreczenből elhunyt testvére, Kmety, volt tábornok hagyatékából ujabban 43 [!] darab igen becses, többnyire hadtani könyvet küld. Az akadémia külön levélben fogja megköszönni.”⁵ A köszönőlevél Arany János által írt fogalmazványa a Régi Akadémiai Levéltár iratai között található meg.⁶ E szerint „a Magyar Tudományos Akadémia, folyó évi június 25-én tartott összes ülésében, hálás érzettel fogadta a jelentést, hogy Tekintetes Úr, néhai jeles emlékeztető Kmety István [sic!] tábornok hagyományából ismét szép számú, a jegyzék szerint 73 rendbeli, leginkább francia had- és történet tudományi könyvekből álló gyűjteményt méltóztatott ajándékozni az Akadémia könyvtárának, hova már az be is van szállítva.

Midőn e nagybecsű hagyomány ily módon hasznosításaira az Akadémia jegyzőkönyveleg is kifejezte méltányló köszönetét s egyszersmind engem bízott meg, hogy erről a Tekintetes urat levélben értesítem.”

¹ Kmety György életére lásd részletesen: *Bona Gábor*: Tábornokok és törzstisztek az 1848/49. évi szabadságharcban. (Harmadik átdolg., jav. kiadás.) Budapest, 2000. 170–171. o.; *Arbanász Ildikó – Csorba György*: Kmety György emlékirata Kars erődjének 1855. szeptember 29-i védelméről. *Hadtörténelmi Közlemények*, 118. (2005) 1–2. sz. 295–328. o.

² A tárgyra lásd: Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, R 88. Kmety Pál iratai. (A továbbiakban: MNL OL R 88.) 2–4. ff. Kiss Miklós levele Kmety Pálnak. Párizs, 1865. július 28.; *Vasárnapi Újság*, 1872. november 10. és 1877. június 17.; *Nádas Egon*: Kmety György tábornok díszszabályjának restaurálása. In: *A Hadtörténelmi Múzeum Értesítője*, 3. Budapest, 2000. 129. o.

³ Magyar Tudományos Akadémia Kézirattára (a továbbiakban: MTA Kt.), K 858. Gyarapítási napló 1866–1887. november. Itt mondok köszönetet az Akadémiai Könyvtár munkatársainak türelmükért és segítségükért. A *Vasárnapi Újság* 1866. március 4-i száma szerint „néhai Kmety György tábornok, hagyományozás után 49 darab könyvvel szaporította az akadémia könyvtárát”.

⁴ MNL OL R 88. 148–149. ff. Vukovics Sebő levele Kmety Pálnak. Brüsszel, 1866. március 4.

⁵ *Vasárnapi Újság*, 1866. július 1. Az újság félreértésből vagy nyomdahibából közölhetett téves számot a könyvekre vonatkozóan.

⁶ MTA Kt. RAL 917:162/1866. Pest, 1866. július 4.

Ismét Vukovics levele segíti e könyvek eredetének tisztázását is: „Örvendtem hallani, hogy Szilágyitól és admiral Sladetól végre kielégítő választ s illetőleg nyilatkozatot vett uram Bátyám, s legyen szíves engem tovább is ebbeli eljárása sikeréről tudósítani, mert valóban örömet fog okozni, ha hallom, hogy boldogult Gyurinak e szép könyvgyűjteménye Uram Bátyám kezeibe került.”⁷ Ez a részlet konstantinápolyi – de legalábbis törökországi – eredetre utal, ugyanis az említett Szilágyi az oszmán fővárosban könyvkereskedőként is jól ismert nyegyvennyolcas emigráns Szilágyi Dániel,⁸ a híres angol Sir Adolphus Slade pedig 1849–1866 között az oszmán flottánál tengernagyként szolgált, és számos reform fűződött a nevéhez.⁹

A könyvtárnak tehát gazdjához hasonlóan kalandos sorsa volt. A fentebb felsorolt helyszínek jól ismertek Kmety életéből, és megmagyarázzák könyvtárának szétszóródottságát is. Az 1851-ig tartó törökországi tartózkodást követően London számított állandó lakhelyének. A krími háború idején és az azt követő közel hat éven át (1854–1859) az Oszmán Birodalom keleti hadszínterén és Konstantinápolyban volt megtalálható, egy több hónapos franciaországi tartózkodástól eltekintve. Bejrútba pedig a libanoni vallási és etnikai feszültségek konszolidálása érdekében került a Porta megbízásból először csapatparancsnokként, majd később megfigyelőként 1860–1861 között. Ezt követően ismét Londonban telepedett le, de gyakran utazott az országban és külföldre is, elsősorban gyógykezelés céljából.¹⁰

Listánk alapján elmondható, hogy Kmety elsőrangú katonai szakkönyvtárat állított össze, amely korának fontos hadtörténeti és katonai szakmunkáit tartalmazza. A 11 szabályzat mellett a 33 hadművészeti-hadelméleti munka egyharmada az erődítésekkel foglalkozik. A 38 hadtörténeti – általában egy-egy hadjárat, háború történetét leíró – munka mellett húsz emlékiratot, öt életrajzot, négy klasszikus ókori művet és négy oszmán történelemmel kapcsolatos kötetet találunk a listán. A magyar szabadságharccal csupán három könyv foglalkozik. Végül pedig hat arab, illetve oszmán-török szótárat és nyelvtant sorol fel a lista. A szerzők között megtaláljuk Polübioszt, Julius Caesart, Clausewitzet, Jominit, Scharnhorstot, Bernhardit, II. Frigyeszt, Vaubant, Napiert és sok más, a korban híres-neves és fontos szerzőt. A hosszú keleti szolgálat magyarázza meg az arab és oszmán-török szótárakat és nyelvkönyveket.

A kötetek közül túlsúlyban vannak a francia nyelvűek, összesen 78 darab, valamint 29 német, hét oszmán-török, négy angol, három francia–török, illetve egy francia–arab nyelvű kötetet találunk. A legrégebbi munka egy hatkötetes, 1727-ből való francia nyelvű Polübiosz-kiadás, a „legfrissebb” pedig egy 1860-ban megjelent kötet az itáliai hadjáratról.

Alapos okunk van feltételezni, hogy az említett gyűjteménynél nyilvánvalóan nagyobb könyvtárral rendelkezett, hiszen a listából hiányoznak a saját maga által írt könyvei is; angol nyelvű Görgei-kritikáját például az Országos Levéltár Kmety-iratai között

⁷ MNL OL R 88. 158–161. ff. Vukovics Sebő levele Kmety Pálnak. London, 1866. június 6.

⁸ Szilágyi Dánielre lásd: *Csorba György – Sudár Balázs: Egy magyar antikvárius Isztambulban: Szilágyi Dániel.* In: *Függökert. Orientalisztikai tanulmányok.* Szerk. *Csirkés Ferenc Péter – Csorba György – Sudár Balázs – Takács Zoltán.* Budapest, 2003. 117–136. o.; legújabban pedig *Csorba György: Új források Szilágyi Dánielről. Keletkutató,* 2009. ősz. 111–133. o.

⁹ *Laughton, J. K.:* Slade, Sir Adolphus [Mushaver Pasha] (1804–1877). Rev. Lambert, Andrew. Oxford Dictionary of National Biography, Oxford University Press, 2004. Online edition, January, 2008. <http://www.oxforddnb.com/view/article/25703>. (A letöltés időpontja: 2012. november 21.)

¹⁰ Lásd az 1. jegyzetben Arbanász Ildikó és Csorba György munkáját, 296–307. o.

találhatjuk meg.¹¹ De maga Görgei munkája¹² sem lelhető fel a listán. Az is figyelemre-méltó, hogy a gyűjteményében szinte kivétel nélkül megtalálhatóak az 1848–1849. évi eseményekre vonatkozó legfontosabb osztrák összefoglalók, ugyanakkor hiányoznak a magyar szerzők munkái: Czetz János, Klapka György stb. művei, pedig az utóbbira még hivatkozik is a Görgei munkájáról írott vitairatában.¹³

E mellett joggal feltételezzük, hogy karszi harcostársainak visszaemlékezéseit is gyűjthette.¹⁴ A Kmety könyvei közül ráadásul a „legfrissebb” egy 1860-as kiadású kötet, és semmi nem indokolná, hogy utána ne vásárolt volna további műveket. Az életrajzi adatokat összevetve a könyvészeti adatokkal kijelenthetjük, hogy az 1861, azaz a nyugat-európai tartózkodása után – és esetleg az 1851–1854 közötti időszakban – vásárolt s feltehetően Londonban őrzött könyveiből jelenlegi ismereteink szerint nem került be kötet az Akadémiára, vagyis a hagyatéék egy része továbbra is ismeretlen, lappang.

Görgei-kritikája alapján azt is láthatjuk, hogy valóban forgatta is a tulajdonában lévő könyveket. Hivatkozik ugyanis Ramming összefoglalójára, Jomini egyik művére és Polübioszra is; ráadásul ezeknél a köteteknél így a beszerzési időt is vélelmezhetően 1849–1853 közé tehetjük.¹⁵ Sőt, az említett könyvben olyan művekre is utal, amelyek nem szerepelnek a listánkon, mint például a fent említett Klapka-kötet.¹⁶ Így ez is a gazdagabb könyvtárról szóló elméletünket erősíti.

Áttekintve az Akadémia állományát, sajnálattal állapíthatjuk meg, hogy a könyvek egy része már hiányzik, s nem mindegyik kötetéről állapítható meg egyértelműen, hogy az Kmety tulajdona volt. A növedéknapló rövid leírásai alapján a 122 címből 95-öt tudunk az Akadémia állományában fellelni, s csak 33 könyvnél, azaz az összes cím egynegyedénél lehet egyértelműen megállapítani Kmety tulajdonlását. Az esetek többségében a könyv egyik szennylapján ez szerepel: „Kmetty Gy. hagy.” Máskor a kötetben található kis cédulákra írt feljegyzések vezetnek nyomra. Több esetben az elmosódott török pecsétek valószínűsítik a tulajdonost: ezek gyakran együtt szerepelnek a Kmetyre utaló bejegyzésekkel. Egyértelműen látható az is, hogy a két különböző időpontban érkező adománnyal eltérő módon bántak. Míg az első, bejrúti csomag esetében gyakran olvas-

¹¹ Arthur Görgei's Leben und Wirken in Ungarn. Beurtheilt von *Georg Kmety*. London, 1853.; A Refutation of Some of the Principal Mistatements in Görgei's „Life and Actions in Hungary in the Years 1848 and 1849” with Critical Remarks on his Character as a Military Leader. London, [1852.]. Az angol nyelvű változat megtalálható irathagyatékában: MNL OL R 87. Kmety György iratai, l. t. 15–49. ff.; *Kmety, George: A Narrative of the Defence of Kars on the 29th September, 1855*. London, 1856.

¹² *Görgei, Arthur: Mein Leben und Wirken in Ungarn in den Jahren 1848 und 1849*. Bd. 1–2. Leipzig, F. A. Brockhaus, 1852.

¹³ *Czetz, Johann: Bem's Feldzug in Siebenbürgen in den Jahren 1848 und 1849*. Hamburg, Hoffmann–Campe, 1850.; *Klapka, Georg: Memoiren. April bis Oktober 1849*. Leipzig, Otto Wigand, 1850.; illetve *Klapka, Georg [– Czetz, Johann]: Der Nationalkrieg in Ungarn und Siebenbürgen in den Jahren 1848 und 1849*. Bd. 1–2. Leipzig, Otto Wigand, 1851.

¹⁴ Például: *Sandwith, Humphrey: A Narrative of the Siege of Kars and of the Six Months' Resistance by the Turkish Garrison under General Williams to the Russian Army*. London, 1856.; *Lake, Sir Harry Atwell: Kars and Our Captivity in Russia*. London, Richard Bentley, 1856.; *Lake, Sir Harry Atwell: Narrative of the Defence of Kars Historical and Military*. London, Richard Bentley, 1857. Kmety Lake-et 1864-ben Dublinban meg is látogatta. MNL OL R 216. Vukovics Sebő iratai. 22–23. ff. Kmety György levele Vukovics Sebőnek. Eastwood, Bagnalitown Cle Carlow, 1864. május 17.

¹⁵ A növedéki naplóban a 84. tétel: *Ramming, von Riedkirchen Wilhelm Freiherr von: Der Feldzug in Ungarn und Siebenbürgen im Sommer des Jahres 1849*. Pesth, Landerer und Heckenast, 1850.; 110. tétel: *Jomini, Antoine Henri: Histoire critique et Militaire des Guerres de la Révolution*. Tom. 1–14. Nouvelle édition, Paris, Anselin et Pochard, 1820.; 408. tétel: *Polübiosz – Thuillier, Vincent – Folard, Jean-Charles de: Histoire de Polybe*. Tom. 1–6. Paris, Pierre Gandouin – Julien Michel Gandouin – Pierre-François Giffart – Nicolas-Pierre Armand, M.DCC.XXVII–M.DCC.XXX [1727–1730].

¹⁶ Klapka és Czetz 13. jegyzetben idézett munkája; Bericht über die Kriegsoperationen der russischen Truppen gegen die Ungarischen Rebellen im Jahre 1849. Nach offiziellen Quellen zusammengestellt von H. v. R., k. russischem Obristen des Generalstabes. Berlin, Simon Schropp & Comp., 1851.

hatjuk a „Kmetty Gy. hagy.” bejegyzést, a konstantinápolyi érkezésű könyveknél csak közvetett elemek – papírfecnik, török pecsétek, ajánlások – alapján következtethetünk a tulajdonosra. A kéziratos katalógus sajátosságai miatt egyébként még több mint harminc kötetéről vélelmezhetjük nagy valószínűséggel, hogy Kmety tulajdonában voltak.¹⁷

Az Akadémiára került anyagot a növedéki napló sorrendjében, annak sorszámozását követve, szöveghűen, a cíMLEÍRÁST félkövérrel kiemelve tesszük közzé.¹⁸ Láthatóan eredetileg abban csak a szerző vezetéknevét, a mű rövid, pár szavas címét, a kiadás helyét és évét, valamint a kötetek számát tüntették fel. Ezek alapján igyekeztünk valamennyi művet beazonosítani, és minél teljesebb bibliográfiai leírást adni, amelyhez elsősorban internetes adatbázisok nyújtottak segítséget.¹⁹ Ezt követően pedig az Akadémiai Könyvtár online és kéziratos katalógusait áttanulmányozva, minden meglévő kötetet kezünkbe vettünk. Az eredeti forrás szövege mellett közöljük a vonatkozó részletes bibliográfiai adatokat. Lábjegyzetekben jeleztük azokat a köteteket, ahol Kmety György tulajdonlására utaló jelzések találhatóak.²⁰

¹⁷ Feltételezésünket arra alapozzuk, hogy a Kmety-hagyaték egyértelműen azonosítható köteteinek nagy része a kéziratos katalógus „Hadt. O.” 6-535. jelzet közé esik, míg például a listánkon szereplő, de közvetlenül Kmetyvel nem összekapcsolható 27 darab cím az 5-282. jelzet között található meg.

¹⁸ Csupán az összes kötet számaira és a kötésre vonatkozó feljegyzéseket nem tesszük közzé.

¹⁹ www.worldcat.org, google.books, gallica.bnf.fr, www.europeana.eu

²⁰ Itt mondok köszönetet lektorainknak, Hermann Róbertnek és Kincses Katalinnak hasznos tanácsaikért és észrevételeikért.

FORRÁSKÖZLÉS

„Kmetty György hagyománya”: a könyvek listája az MTA növedéknaplója alapján

71. Hackewitz, Handbuch der Fortification, 2tn Ausl. Berlin 841.

Hackewitz, Fedor Eugen von: Handbuch der Fortification, bearbeitet innerhalb der Grenzen, welche durch die Allerhöchsten Bestimmungen für das Officier-Examen der Infanterie und Cavallerie in der Königl. preußischen Armee festgestellt sind. Zweite verbesserte Auflage. Berlin, Posen, Bromberg, Mittler, 1841.²¹

72. Instruction militaire du Roi de Prusse. Paris 821.

*Instruction militaire du Roi de Prusse, pour ses généraux. Traduit de l'Allemand. Suivie de XIII. planches. Paris, Anselin et Pochard, 1821.*²²

73. Simonet, Traité élémentaire de fortification de campagne. 3me ed. Paris 850.

Simonet, K.: Traité Élémentaire de Fortification de Campagne a l'Usage des Officiers et des Sous-officiers qui n'ont pas Suivi les Cours des Écoles Militaires... 3e édition. Paris, Librairie Militaire de J. Dumaine, 1850.²³

74. Creasy, History of Ottoman Turks. I. II. vol. London 854.

Creasy, Edward Shepherd: History of Ottoman Turks: From the Beginning of their Empire to the Present Time. Chiefly Founded on von Hammer. Tom. 1–2. London, Richard Bentley, 1854.²⁴

75. Peschel, Kriegsbaukunst im Felde 2n Ausl. Leipzig 1855. + 12 Steindrucktafeln.

Peschel, Carl Friedrich – Andrée, Otto: Die Kriegsbaukunst im Felde. Ein Leitfadens für den Unterricht in Militair-Schulen und als Handbuch für die Officiere aller Waffen. Bd. 1–2. Zweite vermehrte und gänzlich umgearbeitete Auflage. Leipzig, Arnoldische Buchhandlung, 1855.²⁵

76. Poujoulat, Geschichte des Osmanischen Reichs. Lpz 853.

Poujoulat, Baptistin – Seybt, Julius: Geschichte des Osmanischen Reichs von der Eroberung Konstantinopels bis zum Tode Mahmud's II. Leipzig, Carl B. Lorck, 1853.²⁶

77. Barthélemy Vocabulaire Phraséologique Français-Arabe Leipzig, 1854.

Barthélemy: Vocabulaire Phraséologique Français-Arabe avec la Prononciation Figurée, Précédé d'un Extrait de Grammaire et suivi f'un Appendix des Poids et Mesures, des Monnaies, d'un Almanach Muselman et d'autres Notices Instructives a l'usage des Étrangers en Égypte, par Mr. Barthélemy. Leipzig, Wolfgang Gerhard, 1854.²⁷

78. Faris el-Shidiac, Practical Grammar of the Arabic Language. London 856.

El-Shidiac, Faris: A Practical Grammar of the Arabic Language. With Interlineal Reading Lessons, Dialogues and Vocabulary. London, Bernard Quaritch, 1856.²⁸

79. Allg. Militärische Zeitschrift ed. Trütschler, I. 1-2. Heft. Lpz. 859.²⁹

²¹ „Kmetty Gy. hagyománya”.

²² „Kmetty Gy. hagy.”

²³ „Kmetty Gy. hagy.”

²⁴ „Kmetty Gy. hagy.”

²⁵ „Kmetty Gy. hagy.” és török pecsét is található benne.

²⁶ „Kmetty Gy. hagy.” A kötetben található exlibris szerint a könyvet egy párizsi könyvkereskedésből szerezte be Kmetty.

²⁷ A kötet jelenleg nem található.

²⁸ A kötet jelenleg nem található.

²⁹ A folyóiratot nem sikerült beazonosítani.

80. Scharnhorst, Vertheidigung der Stadt Menin. Hannover 856.

Scharnhorst, Gerhard: Die Vertheidigung der Stadt Menin und die Selbstbefreiung der Garnison unter dem Generalmajor v. Hammerstein. Hannover, Helwingsche Hofbuchhandlung, 1856.³⁰

81. Instruction secrète, dérobée a Frédéric II. Strasburg 810.

Instruction Secrète, Dérobée a Frédéric II, Roi de Prusse. Strasbourg, Levrault, 1810.³¹

82. Coster, franz.-deutsches Wörterbuch der Kriegskunstsprache. Kaiserslautern 856.

Coster, J.: Französisch-deutsches Wörterbuch der Kriegskunstsprache: Ein Handbuch zunächst für die sämmtlichen Offiziere der Land- und Seemacht, dann auch für Techniker und Freunde der Kriegswissenschaften und Kriegsgeschichte. Kaiserslautern, Meuth, 1856.³²

83. Bianchi, Nouveau guide de la conversation en français et en turc. 2. ed. Paris 852.

Bianchi, Thomas Xavier: Le nouveau Guide de la Conversation en français et en turc, à l'usage des Voyageurs français dans le Levant et des turcs qui viennent en France; suivi de la Collection complète des Capitulations ou Traités de Paix entre la France et la Porte Ottomane depuis 1535 jusques et Compris la dernière Convention de Constantinople du 24 novembre 1838, et du Khaththi cherif ou Acte constitutif de Gulkhané, du 3 novembre 1839, accompagné de notes, commentaires, etc. Paris, Dondey-Dupré, 1852.

84. Feldzug in Ungarn und Siebenbürgen im Sommer 1849. Pest 850.

Ramming von Riedkirchen Wilhelm, Freiherr von: Der Feldzug in Ungarn und Siebenbürgen im Sommer des Jahres 1849. Pesth, Landerer und Heckenast, 1850.³³

85. Memoires de Montecuculi. Paris 1746.

Memoires de Montecuculi, Generalissime des Troupes de l'Empereur. Paris, Le Clerc, LM.DCCXLVI. [1746].³⁴

86. Jomini, Histoire des Guerres de Frédéric II. 3^m ed. Tom.1-3. + Atlas. Paris 1818.

Jomini, Antoine-Henri: Histoire critique et Militaire des Guerres de Frédéric II, Comparées au système moderne; avec un Recueil des principes les plus importants de l'art de la guerre. Tom. 1–3. Paris, Magimel, Anselin et Pochard, 1818. Troisième édition³⁵

87. Zaccone, Résumé de fortification. Paris 1849. + Atlas.

Zaccone, Victor Joseph: Résumé de Fortification a l'usage des Officiers d'Infanterie. Paris, Dumaine, 1849.³⁶

88. Neuchèze, Traité, de fortif. Passagère. Paris 1850.

Neuchèze, Ernest: Traité, Théorique et Pratique de Fortification Passagère et de la Défense des Postes de Guerre, avec un Résumé des Petites Opérations de la Guerre, a l'usage des Officiers et des Sous-Officiers. Paris, Dumaine, 1850.³⁷

89. Emy, Cours élémentaire de fortification. 2e. ed. Paris 1857. + Plantes

Emy, Amand Rose – Bartet, Bernard: Cours élémentaire de Fortification, fait à l'École Spéciale Militaire, 2e édition. Paris, Dumaine, 1857.

90. Bazancourt, La campagne d'Italie de 1859. Deuxième partie. Paris 860.

Bazancourt, César L.: La Campagne d'Italie de 1859. Chroniques de la Guerre. Deuxième partie. Paris, Amyot, 1860.³⁸

³⁰ Itt a papírkötésű könyv címlapján szerepel: „Kmetty Gy. hagy.”

³¹ „Kmetty Gy. hagy.”

³² „Kmetty Gy. hagy.” török pecséttel.

³³ A kötet jelenleg nem található.

³⁴ „Kmetty Gy. hagy.”

³⁵ „Kmetty Gy. hagy.” török pecséttel.

³⁶ „Kmetty Gy. hagy.”

³⁷ „Kmetty Gy. hagy.”

³⁸ „Kmetty Gy. hagy.”

- 91. Clausewitz, Hinterlassene Werke über Krieg u. Kriegführung. 2te Ausl. Bd. 1-10. Berl. 1853. (Bd 4-10. 1te Ausl. 1833)**
Clausewitz, Carl Philipp Gottfried von: Vom Kriege. Hinterlassenes Werk, des Generals Carl von Clausewitz. Bd. 1–10. Berlin, Dümmler, 1853.³⁹
- 92. Erinnerungen eines öster. Veteranen aus dem ital. Kriege 1848-49. 7. Ausl. Stuttgart, 1853.**
Schönhals, Karl: Erinnerungen eines österreichischen Veteranen aus dem italienischen Kriege der Jahre 1848 und 1849. 7. Auflage, Stuttgart und Tübingen, J. G. Cotta, 1853.
- 93. Ordonnance du roi du 4 Mars 1831, sur l'exercice de l'infanterie. Paris 831.**
Ordonnance du Roi du 4 Mars 1831, sur l'Exercice et les Manoeuvres de l'Infanterie. Paris, Levrault, 1831.⁴⁰
- 94. Correspondance de Napoléon 1er. tome I. Paris 858.**
Correspondance de Napoleon Ier. Publié par Ordre de l'Empereur Napoleon III. tome 1. Paris, Imprim. Impériale, 1858.⁴¹
- 95. Grundsätze der Strategie. Feldzug 1796 in Deutschland. 1-3. Wien 1814.**
Grundsätze der Strategie. Erläutert durch die Darstellung des Feldzugs von 1796 in Deutschland. Bd. 1–3. Wien, Anton Strauss, 1814.
- 96. Geschichte des Feldzuges von 1799 in Deutschland u. in der Schweiz. Th. 1-2. Wien.**
[Károlyi József]: Geschichte des Feldzugs von 1799 in Deutschland und in der Schweiz. Bd. 1–2. Wien, Anton Strauss, 1819.
- 97. Ulloa, Guerre de l'indépendance italienne en 1848-49. Tome I. II. Paris 1859.**
Ulloa, Girolamo: Guerre de l'Indépendance Italienne en 1848 et en 1849. Tom. 1–2. Paris, L. Hachette et cie, 1859.
- 98. Bibliothèque historique et militaire. Publiée par Liskenne et Sauvan. Tom.1-7. + Atlas. Paris 851-53.**
Liskenne, François Charles – Sauvan, Jean Baptiste Balthazar: Bibliothèque Historique et Militaire dédiée a l'Armée et a la Garde nationale de France. Tom. 1–7. Paris, Administration, 1851–1853.⁴²
- 99. Der Winter-Feldzug 1848-49 in Ungarn, Wien 1851.**
Nobili, Johann: Der Winter-Feldzug 1848–1849 in Ungarn, Unter dem Oberkommando des Feldmarschalls Fürsten zu Windisch-Grätz. Wien, Leopold Sommer, 1851.
- 100. Dufour, Cours de tactique. 2e éd. Paris 1851.**
Dufour, Guillaume Henri: Cours de Tactique. Seconde edition. Paris, Cherbuliez, 1851.⁴³
- 101. Vaulabelle, Campagne et bataille de Waterloo. Paris 845.**
Vaulabelle, Achille de: Campagne et Bataille de Waterloo, d'après de nouveaux renseignements et des documens complètement inédits. Paris, Perrotin, 1845.
- 102. Charras, Hist. de la campagne de 1815 + Atlas. Lpz. 1857.**
Charras, Jean Baptiste Adolphe: Histoire de la Campagne de 1815. Waterloo. Bd. 1–2. Leipzig, A. Dürr, 1857.

³⁹ „Kmetty Gy. hagy.”

⁴⁰ „Kmetty Gy. hagy.”

⁴¹ A kötet jelenleg nem található.

⁴² Az első szennylapon lévő bejegyzés szerint Kmetty György hagyatéka.

⁴³ „Kmetty Gy. hagy.”

103. Savary, Grammaire de la langue arabe. Paris 813.

Savary, Claude: Grammaire de la Langue Arabe vulgaire et littérale. Paris, L'Imprimerie Impériale, 1813.⁴⁴

104. Instruction destinée aux troupes légères. Paris 831.

Frederic II. – Roche-Aymon, Antoine Charles Étienne Paul de La: Instruction Destinée aux Troupes Légères aux Officiers qui Servent dans les Avant-Postes. Paris, Anselin, 1831.⁴⁵

105. Ordonnance du roi sur les manoeuvres de l'infanterie, du 4 Mars 1831. Partie 1-3. Paris

Louis-Philippe: Ordonnance du Roi sur les Manoeuvres de l'Infanterie, du 4 Mars 1831. Écoles de Soldat et de Peloton. Tom. 1–3. Avignon, Blot, 1845.⁴⁶

106. Ordonnance sur l'exercice et les évolutions de la cavalerie. Du 6 Dec. 1829. Partie 1-3. Paris 1854.

Louis-Philippe: Ordonnance sur l'exercice et les Évolutions de la cavalerie, du 6 décembre 1829. Tom. 1–3. Paris, Dumaine, 1854.⁴⁷

107. Ordonnance sur le servire et les intérieur des troupes á cheval. Du 3. nov. 1833. Paris 1856.

Louis-Philippe: Ordonnance sur le service intérieur des troupes á cheval du 2 novembre 1833. Paris, Leneveu, 1856.⁴⁸

108. Ordonnance du roi, du 22 Juill. 1845. sur l'exercice des Chasseurs á pied. I. Partie. Paris 1845.

Ordonnance du Roi du 22 Juillet 1845 sur l'Exercice et les Manoeuvres des Bataillons de Chasseurs a Pied. I. partie. Paris, J. Dumaine, 1845.

109. Militär-Conversations-Lexikon. ed. von des Lühe. Bd. 1-8. Lpz. 1833.

Lühe, Hans Eggert Willibald von der: Militär-Conversations-Lexikon. Bd. 1–8. Adorf, Verlags-Bureau, 1833–1841.⁴⁹

110. Jomini, histoire des guerres de la révolution. Tom.1-14. + 3 Atlas + Legendes. Paris, 1820.

Jomini, Antoine Henri: Histoire critique et Militaire des Guerres de la Révolution. Tom. 1–14. Nouvelle édition, Paris, Anselin et Pochard, 1820.⁵⁰

111. Bianchi et Kieffer, Dict. français-turc. I. II. Paris 1843.

Bianchi, Thomas Xavier – Kieffer, Jean Daniel: Dictionnaire Français-Turc, a l'usage des Agents diplomatiques et Consulaires, des Commerçants, des Navigateurs et autres Voyageurs dans le Levant. Paris, Dondey-Dupré, 1843.⁵¹

112. Bianchi et Kieffer, Dict. turc-français. 2me éd. I. II. Paris 1850.

Bianchi, Thomas Xavier – Kieffer, Jean Daniel: Dictionnaire Turc-Français, a l'usage des Agents diplomatiques et Consulaires, des Commerçants, des Navigateurs, et autres Voyageurs dans le Levant. Tom. I–II. Seconde édition, Paris, Dondey-Dupré, 1850.

113. Alâý talîmi

Alâý talîmi⁵²

⁴⁴ „Kmetty Gy. hagy.”

⁴⁵ A kötet jelenleg nem található.

⁴⁶ A kötet jelenleg nem található.

⁴⁷ „Kmetty Gy. hagy.” A kötet borítóján a kiadás éve 1854, míg a belső címloldalon 1853.

⁴⁸ A növedéki napló „du 3. nov.” nyilvánvaló elírás. A kötet jelenleg nem található.

⁴⁹ A kötet jelenleg nem található.

⁵⁰ „Kmetty Gy. hagy.” A címlapon található kézzel írt szöveg: „au G.^{al}Bon de Murphy”.

⁵¹ „Kmetty Gy. hagy.”

⁵² „Ezredszabályzat” Az MTA Keleti Gyűjteményében található két ilyen című, oszmánli nyelvű gyalogsági harcászati szabályzat tulajdonosai nem beazonosíthatóak. A 113–119. szám alatti bejegyzések arab betűsek.

114. Esmâr-ül tevârîh 1267.Esmâr-ül tevârîh, 1267. [1850/1851.]⁵³**115. Sevkülceş**Sevkülceş.⁵⁴**116. Hizmet-i asker der zemân-i sefer**Hizmet-i asker der zemân-i sefer.⁵⁵**117. Talimnâme-i piyâdegân**Talimnâme-i piyâdegân, 1256. [1840/1841.]⁵⁶**118. Tâbûr-ı talîmi**Tâbûr-ı talîmi.⁵⁷**119. İlm-i harb**İlm-i harb tâbîyet ül-ceş 1267. [1850/1851.]⁵⁸

(...)

341. Napier, Battles and Sieges in the Peninsula. London 54.*Napier, William Francis Patrick*: English Battles and Sieges in the Peninsula and South of France. Extracted from His „Peninsula War”. London, Charles Westerton, MDCCCLIV. [1854.]**342. Rüstow, Die Feldherrnkunst. Zürich 57.***Rüstow, Wilhelm*: Die Feldherrnkunst des Neunzehnten Jahrhunderts. Zum Selbststudium und für den Unterricht an Höheren Militärschulen. Zürich, Friedrich Schultheß, 1857.⁵⁹**343. Mac Carthy, Histoire de la Campagne 1799 en Hollande. Paris 1818.***MacCarthy, Jacques*: Histoire de la Campagne faite en 1799, en Hollande. Paris, Plancher, 1818.⁶⁰**344. Les Commentaires de César. Traduction nouvelle. 1-5. kt. Paris 1809.***Le Déist de Botidoux, Jean François*: Les Commentaires de César; Traduction nouvelle. Tom. 1–5. Paris, Nicolle, Debray, Eberhart 1809.**345. M. Dumas, Précis des even. milit. 1799-814. 1-25. Paris 1817.***Dumas, Mathieu*: Précis des Événemens militaires, ou Essai historique sur les Campagnes de 1799 à 1814. Tom. 1–25. Paris, Treuttel et Würtz; Hambourg, Perthés et Besser, 1817.**346. Koch, Mémoires de Messena. 1-7. + Atlas. Paris 48.***Koch, Frédéric*: Mémoires de Massena. Rédigés d’après les Documents qu’il a Laissés et sur ceux du Dépôt de la Guerre et du Dépôt des Fortifications. Avec un Atlas. Tom. 1–7. Paris, Paulin et Lechevalier, 1848.⁶¹**347. Wickede, Vergl. Charakteristik der öst., Preuss. etc Landarmee. Stutg. 56.***Wickede, Julius von*: Vergleichende Charakteristik der k. k. österreichischen, preußischen, englischen und französischen Landarmee. Stuttgart, Eduard Hallberger, 1856.

⁵³ 'A történelem gyümölcsei'. „Kmetty Gy. hagy.” A könyv címe: A kiadás éve: 1850/1851. A könyv az összes addigi nagyvezírt, sejhülszlámot és kapudán pasát felsorolja.

⁵⁴ 'Stratégia'. Jelenleg nem található.

⁵⁵ 'Katonai szolgálat háborús időkben'. Jelenleg nem található.

⁵⁶ 'Gyalogsági szolgálati szabályzat'. „Kmetty Gy. hagy.”

⁵⁷ 'Zászlóaljszabályzat'. Jelenleg nem található.

⁵⁸ 'Hadtudomány. Taktika.'. „Kmetty Gy. hagy.”

⁵⁹ A kötet jelenleg nem található.

⁶⁰ Török pecsét található benne.

⁶¹ A kötet jelenleg nem található.

- 348. Marès, Précis historique de la campagne du Gén. Massena en Helvétie. Paris an VII.**
Marès, Louis: Précis Historique de la Campagne du Général Massena, dans les Grisons et en Helvétie. Vatar Jouannet, Paris, an VII [=1799.]
- 349. Du Casse, Opérations militaires en Orient 1854-55. Paris 56.**
Casse, Pierre Emmanuel Albert du: Précis Historique des Opérations militaires en Orient de Mars 1854 a Septembre 1855. Paris, E. Dentu, MDCCCLVI [1856.]
- 350. Grewenitz, Traité de l'artillerie, Grewenitz, Paris 831.**
Grewenitz, W. De: Traité de l'Organisation et de la Tactique de l'Artillerie, et Histoire de cette Arme, depuis les temps les plus Reculés du Moyen Age jusqu'a nos Jours. Paris, F. G. Levrault, 1831.
- 351. Guerre des Gaules. Cesar. par Barliér. Paris 25.**
Caius Iulius Caesar – Berlier, Théophile: Guerre des Gaules, Traduite des Mémoires Dits Commentaires de Cesar avec un Grand Nombre de Notes géographiques, historiques, littéraires, morales et politiques. Paris, Parmentier, Anselin et Pochard, 1825.⁶²
- 352. Handbuch für Officiere. Scharnhorst. 1-4 theil. Hann. 1815.**
Scharnhorst, Gerhard von – Hoyer, Johann Gottfried von: Handbuch für Officiere, in den angewandten Theilen der Krieges-Wissenschaften. 1-4 Theil. Hannover, Helwigschen, 1815.
- 353. Mémoires du Mar. Suchet 1808-14. Paris 34. 1. 2. + Atlas fol.**
Suchet, Louis Gabriel: Mémoires du Maréchal Suchet, Duc d'Albufera, sur ses Campagnes en Espagne, depuis 1808 jusqu'en 1814. Deuxième édition. Tom. 1-2. Paris, Anselin, 1834.
- 354. Rocquancourt, Cours elem. d'art et d'histoire militaires 1-4 ktt. Paris 1834.**
Rocquancourt, Jean Thomas: Cours élémentaire d'Art et d'Histoire militaires a l'usage des élèves de l'École Royale Spéciale Militaire. Deuxième édition. Tom. 1-4. Paris, Anselin, 1834.
- 355. Gourgaud, Mémoires p. s. á l'histoire de France sous Napoléon. 1. 2. Paris 23.**
Gourgaud, Gaspard – Montholon, Charles Tristan, de: Mémoires pour Servir a l'Histoire de France, sous le Règne de Napoléon, écrits a Sainte-Hélène par les généraux qui ont partagé sa captivité, et publiés sur les Manuscrits entièrement corrigés de la Main de Napoléon. Tom. 1-2. Paris, Firmin Didot, Père et fils, Bossange Frères, 1823.
- 356. Sarrazin, Hist. de la Guerre de Russie et d'Allemagne 1812. 1813. Paris 1815.**
Sarrazin, Jean: Histoire de la Guerre de Russie et d'Allemagne, depuis le Passage du Niémen, Juin 1812, jusqu'au Passage du Rhin, Novembre 1813. Paris, Rosa-Chanson, 1815.⁶³
- 357. Lallemand, Des Opérations Secondaires de la Guerre. 1-2. Paris 1825 + Atlas.**
Lallemand, Alexandre: Traité Théorique et Pratique des Opérations secondaires de la Guerre, accompagné d'un Atlas in 4°. Tom. 1-2. Paris, Treutel et Würz, 1824.
- 358. Jacquinet de Presle: Cours d'art et d'histoire militaires. 29.**
Jacquinet de Presle, Francois Charles Nicolas: Cours d'Art et d'Histoire militaires, a l'usage de Mm. les Officiers de l'École Royale de Cavalerie. Saumur, Degouy, 1829.
- 359. Labaume, Campagne de Russie. Paris 1814.**
Labaume, Eugène: Relation circonstanciée de la Campagne de Russie, Ouvrage Orné des Plans de la Bataille de la Moskwa, et du Combat de Malo-Jaroslavetz. Paris, C. L. F. Panckoucke-Magimel, 1814.
- 360. Michailovski Danilevski: Campagne de 1805. Paris 1845.**
Mikhailovski-Danilevski, Aleksandr Ivanovich: Relation de la Campagne de 1805 (Austerlitz). Paris, Dumaine, 1846.

⁶² A kötét jelenleg nem található.

⁶³ A kötét jelenleg nem található.

361. Militärische Denkwürdigkeiten unserer Zeit. 1-6. Hannover 1797.

Scharnhorst, Gerhardt von: Militärische Denkwürdigkeiten unserer Zeiten, ins besondere des französischen Revolutions-Krieges im Jahr 1792 u.s.f. Bd. 1–6. Hannover, Helwing, 1797–1805.⁶⁴

362. Thiroux, Instruction d'Artillerie. Paris 49.

Thiroux, Charles Victor: Instruction Théorique et Pratique d'Artillerie a l'usage des Élèves de l'École Militaire de Saint-Cyr. Troisième édition. Paris, J. Dumaine, 1849.⁶⁵

363. Saint-Cyr: Campagnes des Armées du Rhin 1-4. + Atlas

Gouvion Saint-Cyr, Laurent de: Mémoires sur les Campagnes des Armées du Rhin et de Rhin-et-Moselle, de 1792 jusqu'à la Paix de Campo-Formio. Tom. 1–4. Paris, Anselin, 1829.⁶⁶

364. Vernon, Vie du Mar. Gouvion Saint-Cyr. Paris 56.

Gay de Vernon, Jean Louis Camille: Vie du Maréchal Gouvion Saint-Cyr. Paris, Firmin-Didot Frères, fils et Cie, 1856.⁶⁷

365. Taubert Gefechtslehre der Feldartillerie. Berlin 55.

Taubert, A.: Gefechtslehre der Feld-Artillerie, mit besonderer Anwendung auf den taktischen Gebrauch der Batterien eines Armeekorps. Für Offiziere aller Waffen. Berlin, Decker, 1855.

366. Pincoffs, Experiences in eastern military hospitals. London 57.

Pincoffs, Peter: Experiences of a Civilian in Eastern Military Hospitals with Observations on the English, French and Other Medical Departments and the Organization of Military Medical Schools and Hospitals. London, Williams and Norgate, 1857.⁶⁸

367. Rogniat, L'art de la guerre. Paris 1816.

Rogniat, Joseph: Considérations sur l'Art de la Guerre. Paris, Magimel, Anselin et Pochard, 1816.⁶⁹

368. Guibert, Oeuvres militaires 1-5. Paris XII-1803.

Guibert, Jacques Antoine Hippolyte: Oeuvres Militaires de Guibert. Tom. 1–5. Paris, Magimel, an XII – 1803.⁷⁰

369. Bernhardt, Denkwürdigkeiten des Grafen von Toll. LPz 856 1-3.

Bernhardt, Theodor von: Denkwürdigkeiten des kaiserl. russ. Generals von der Infanterie Carl Friedrich Grafen von Toll. Bd. 1–3. Leipzig, Otto Wigand, 1856.⁷¹

370. Bazancourt, Expédition de Crimée. Paris 856. 1.2.

Bazancourt, César Lecat: L'Expédition de Crimée jusqu'à la Prise de Sébastopol. Chroniques de la Guerre d'Orient. Tom. 1–2. Paris, Amyot, MDCCCLVI [1856].

371. Naylies, Mémoires sur la Guerre d'Espagne. Paris 1817.

Naylies, Joseph-Jacque: Mémoires sur la Guerre d'Espagne, pendant les Années 1808, 1809, 1810 et 1811. Paris, Magimel, Anselin et Pochard, 1817.

372. Gourgaud, Campagne de 1815. Paris 18.

Gourgaud, Gaspard: La Campagne de 1815, ou Relation des Opérations militaires qui ont eu lieu en France et en Belgique, pendant les cent Jours; Ecrite à Ste Hélène. Londres, Ridgway, 1818.⁷²

⁶⁴ A kötet jelenleg nem található.

⁶⁵ A kötet jelenleg nem található.

⁶⁶ A kötet jelenleg nem található.

⁶⁷ A címlapon elmosódott török pecsét látható, amely alapján feltételezhető, hogy a Kmety-gyűjtemény része.

⁶⁸ Egy belső borítón kézzel írt szöveget olvashatunk: General Kmety/Ismail Pasha/with the author's/[olvas-hatatlan]/Pera, 20 Juni 59. A könyv egyébként felvágatlan maradt.

⁶⁹ Török pecsét található benne.

⁷⁰ A kötet jelenleg nem található.

⁷¹ Egy beragasztott papírból derül ki, hogy Kmety könyve volt.

⁷² Az MTA Könyvtárban csak egy angol kiadás található meg.

373. Boutourlin, Campagne de Russie en 1812. Paris 24. 1.2. + Atlas.

Boutourlin, Dmitrij Petrovič: Histoire militaire de la Campagne de Russie en 1812. Tom. 1–3. Paris, Anselin et Pochard; Pétersbourg, Saint-Florent, 1824.⁷³

374. Vaudoncourt, Campagnes de 1814-15. en France. 1-5. Paris 26.

Vaudoncourt, Frédéric François Guillaume: Histoire des Campagnes de 1814 et 1815, en France. Tom. 1–5. Paris, Avril de Gastel – Ponthieu et Cie, 1826.⁷⁴

375. Mémoires p. s. à l'histoire de France sous Napoléon. T. 1-6. Paris 23.

Napoléon – Gourgaud, Gaspard – Montholon, Charles Tristan de: Mémoires pour servir à l'Histoire de France, sous Napoléon, écrits à Sainte-Hélène. Tomus 1–6. Paris, F. Didot, pere et fis, 1823.⁷⁵

376. Memoires de Feuquiere. 1-4. Londres 750.

Feuquières, Antoine de Pas: Memoires de M. le Marquis de Feuquiere, Lieutenant General des Armées du Roi. Tom. 1–4. Nouvelle edition. Londres, Pierre Dunoyer. Paris, Rollin, M.DCC.L, [1750.]⁷⁶

377. Foy, Histoire de la Guerre de la Péninsule. 1-4. + Atlas. Paris 27.

Foy, Maximilien Sébastien: Histoire de la Guerre de la Péninsule sous Napoléon, Précédée d'un Tableau politique et militaire des Puissances Belligérantes. Tom. 1–4. Paris, Baudouin frères, 1827.

378. Lloyd, Memoires militaires et politiques. Paris 1801.

Lloyd: Mémoires militaires et politiques du Général Lloyd. Servant d'introduction à l'Histoire de la guerre en Allemagne en 1756, entre le Roi de Prusse et l'Impératrice Reine avec ses Alliés. Paris, Magimel, 1801.

379. Varnhagen v. Ense, Leben des Gr Bülow von Dennewitz. Berlin 853.

Varnhagen von Ense Karl August: Leben des Generals Grafen Bülow von Dennewitz. Berlin, Georg Reimer, 1853.⁷⁷

380. Memoires p. s. a l'hist. de la Campagne de 1796. 1818 Paris

Jourdan, Jean-Baptiste: Mémoires pour servir à l'Histoire de la Campagne de 1796. Paris, Magimel, Anselin et Pochard, 1818.

381. Lamy, Traité theor. et prat. des Batteries. Paris 1827.

Lamy, Jean Nicolas: Traité théorique et pratique des Batteries. Paris, Anselin et Pochard, successeurs de Magimel, 1827.

382. Droysen, Leben des Grafen York von Wartenburg. 1 2. Berlin. 54.

Droysen, Johann Gustav: Das Leben des Feldmarschalls Grafen York von Wartenburg. Bd. 1–2. Berlin, Veit, 1851–1852.

383. Mémoires du Duc de Raguse. 1792–1801. 1-4. Paris 57.

Marmont, Auguste-Frédéric-Louis Viesse de: Mémoires du Maréchal Marmont, Duc de Raguse de 1792 a 1841. Tom. 1–4. Paris, Perrotin, 1857.

384. Lalobbe, Cours de Topographie. Paris 56.

Lalobbe, Antoine François Eugène Canelle de: Cours de Topographie élémentaire à l'usage des Officiers de l'Armée. Paris, J. Dumaine, 1856.

⁷³ Helyesen: Buturlin. A kötet jelenleg nem található.

⁷⁴ A kötet jelenleg nem található.

⁷⁵ Elmosódott török pecsét található a címlapon.

⁷⁶ A benne lévő papírfecsniből derül ki, hogy Kmety György volt.

⁷⁷ A kötet jelenleg nem található.

385. Ternay, Traité de Tactique. 1. 2. + Atlas. Paris 32.

Ternay, Charles Gabriel d'Arsac de – Koch, Jean Baptiste Frédéric: Traité de Tactique. Tom. 1–2. Paris, Anselin, 1832.

386. La Roche-Aymon: Des troupes légères. Par. 17.

La Roche-Aymon, Antoine Charles Étienne Paul de: Des Troupes Légères ou Réflexions sur l'Organisation, l'Instruction et la Tactique de l'Infanterie et de la Cavallerie Légères. Paris, Magimel, Anselin et Pochard, 1817.

387. Campagne des armées fr. en Prusse en Saxe et en Pologne. 1-4. Paris 1807.

Peuchet, Jacques: Campagne des Armées françaises, en Prusse, en Saxe et en Pologne, sous le commandement de S. M. l'Empereur et Roi, en 1806. Tom. 1–4. Paris, F. Buisson, 1807.

388. Lemonnier-Delafosse, Campagnes de 1810 à 1815. Havre 50.

Lemonnier-Delafosse, Jean Baptiste: Campagnes de 1810 à 1815. Souvenirs Militaires faisant suite à ceux des première et deuxième Campagnes de St. Domingue, de 1801 a 1809. Havre, Alph. Lemale 1850.

389. Gourgaud, Napoléon et la grand armée en Russie. Paris 25.

Gourgaud, Gaspard: Napoléon et la Grande Armée en Russie; ou Examen critique de l'Ouvrage de M. le Comte Ph. de Ségur. Paris, Bossange Frères, 1825.⁷⁸

390. Hist. des campagnes de Suworow, 1-3. Paris 1802.

Anthing, Johann Friedric: Histoire des Campagnes du Maréchal de Suworow, Prince Italikski, Général-Feld-Maréchal au Service de Russie. Tom. 1–3. Paris, Giguet et Michaud, 1799–1802.

391. Mordtmann, Belagerung Constantinopels 1453. Stuttg 58.

Mordtmann, Andreas David: Belagerung und Eroberung Constantinopels durch die Türken im Jahre 1453. Nach den Originalquellen Bearbeitet. Stuttgart, J. C. Cotta, 1858.

392. Müffling, Aus meinem Leben. Berlin, 85. [!]

Müffling, Friedrich Carl Ferdinand Freiherr: Aus meinem Leben. Berlin, E. S. Mittler, 1851.⁷⁹

393. Welden, Episoden aus meinem Leben

Welden, Franz Ludwig: Episoden aus meinem Leben. Beiträge zur Geschichte der Feldzüge der österreichischen Armee in den Jahren 1848 und 1849. Gratz, Damian & Sorge, 1853.

394. Der k. k. feldmarschall Radetzky. Stuttg 58.

Hellwald, Friedrich Anton Heller von – Radetzky von Radetz, Johann Joseph Wenzel: Der k. k. österreichische Feldmarschall Graf Radetzky. eine biographische Skizze nach den eigenen Dictaten und der Correspondenz des Feldmarschalls. Stuttgart und Augsburg, J. G. Cotta, 1858.

395. Denkschriften der Gr Radetzky. Stuttg 58.

Radetzky von Radetz, Johann Joseph Wenzel: Denkschriften militärisch-politischen Inhalts aus dem handschriftlichen Nachlass des k. k. österreichischen Feldmarschalls Grafen Radetzky. Stuttgart und Augsburg, J. G. Cotta, 1858.

396. Mémoires du Maréchal-Général Soult. 1-3. + Atlas Paris 1854.

Soult, Nicolas Jean de Dieu – Soult, Napoléon-Hector: Mémoires du Maréchal-Général Soult. Duc de Dalmatie. Tom. 1–3. Paris, D'Amyot, MDCCCLIV [1854].

397. Ségur, Hist de Napoléon et de la grande armée 1812. 1-2.

Séгур, Philippe-Paul de: Histoire de Napoléon et de la Grand-Armée pendant l'année 1812. Tom. 1–2. Paris, Baudouin frères, 1825.

⁷⁸ Címoldalra tollal írt feljegyzést: „Km 31.”.

⁷⁹ A kötet jelenleg nem található.

398. Dedon, Précis hist. des campagnes de l'armée de Rhin et de Moselle. Paris.

Dedon-Duclos, François Louis: Mémoire Militaire sur Kehl, Contenant la Relation du Passage du Rhin par l'Armée de Rhin et Moselle, sous le Commandement du Général Moreau; et celle du Siège de Kehl. L'on y a Joint le Précis des Opérations de la Campagne de l'an IV. Paris, Fuchs. Strasbourg, Levrault. 1797.⁸⁰

399. Vauban, Traité de la défense des places. 1. 2. + Atlas 1. 2.

Vauban, Sébastien Le Prestre de: Traité de la Défense des Places. Tom. 1–2. Nouvelle édition. Paris, Anselin, 1829.

400. Puysegur, Art de la Guerre. 1. 2. Paris 1749.

Puysegur, Jacques François de Chastenet de: Art de la Guerre, par Principes et par Règles. Tom. 1–2. Paris, Charles-Antoine Jombert, M.DCC.XLIX [1749].⁸¹

401. Las Cases, Mémorial de Sainte-Hélène. 1. 2. Paris 1835.

Las Cases, Emmanuel de: Le Mémorial de Sainte-Hélène: par le Comte de Las Cases. Tom. 1–2. Paris, Lequien, 1835.

402. Jones, Journaux des Sièges en Espagne 1811–12. Paris 21.

Jones, John T.: Journaux des Sièges Entrepris par les Alliés en Espagne, Pendant les années 1811 et 1812, Paris, Ancelin et Pochard, 1821.

403. Weltzien: Memoiren des Generals Ludwig von Reiche. 1-2. Lpzig 57.

Reiche, Ludwig von – Weltzien, Louis de: Memoiren des königlich preussischen Generals der Infanterie Ludwig von Reiche. Bd. 1–2. Leipzig, Brockhaus, 1857.

404. Histoire des expéditions d'Alexandre par Arrien. 1-3. Paris 1802. + Atl.

Flavius Arrianus – Chaussard, Pierre Jean Baptiste: Histoire des Expéditions d'Alexandre; Rédigée sur les Mémoires de Ptolémée et d'Aristobule, ses Lieutenans. Tom. 1–3. Paris, Genets, an XI. – 1802.

405. Gay de Vernon: Traité élém. de l'art militaire 1-2. Paris 805.

Gay de Vernon, Jean Louis Camille: Traité élémentaire d'Art militaire et de Fortification, a l'usage des Élèves de l'École Polytechnique, et des Élèves des Écoles Militaires. Tom. 1–2. Paris, Allais, XIII. (1805.)

406. Thiébault, Journal du Siège de Gênes. Paris 1081.

Thiébault, Paul: Journal des Opérations Militaires du Siège et du Blocus de Gênes, Précédé d'un Coup-d'Oeil sur la Situation de l'Armée d'Italie, depuis le Moment où le Général Masséna en prit le Commandement jusqu'au Blocus. Paris, Magimel, 1801.

407. Bonneville, Esprit des loix de la tactique. 1. 2. 1762.

Bonneville, Zacharie de Pazzi de: Esprit des Loix de la Tactique et de Différentes Institutions Militaires, ou Notes de Mr. le Maréchal de Saxe, Commentées par M. de Bonneville. Tom. 1–2. A la Haye, Pierre Gosse, M.DCC.LXII. [1762].

408. Histoire de Polybe. 1-6. Paris 1727.

Polübiosz – Thuillier, Vincent – Folard, Jean-Charles de: Histoire de Polybe. Tom. 1–6. Paris, Pierre Gandouin – Julien Michel Gandouin – Pierre-François Giffart – Nicolas-Pierre Armand, M.DCC.XXVII-M.DCC.XXX [1727–1730].

⁸⁰ A kötet jelenleg nem található.

⁸¹ Török pecsét található benne.

409. Carnot, de la défense des places fortes. Paris 1812.

Carnot, Lazare: De la Défense des Places fortes, Ouvrage Composé par Ordre de sa Majesté Impériale et Royale pour l'Instruction des Élèves du Corps du Génie. Troisième édition. Paris, Courcier, 1812.⁸²

410. Vaudoncourt, Campagnes d'Italie 1813. 14. Londres. 17.

Vaudoncourt, Frédéric François Guillaume de: Histoire des Campagnes d'Italie en 1813 et 1814. Londres, T. T. Egerton – J. Booth, 1817.

411. Macaulay, Friedrich der Grosse. Halle 57.

Macaulay, Thomas Babington: Friedrich der Grosse. Halle, Ch. Graeger, 1857.

412. 7 Tafeln gr. Asters Lehre vom Festungs Kriege.

Aster, Carl Heinrich: Lehre vom Festungs-Kriege. Dresden, Arnoldi, 1816.⁸³

413. Mémorial de l'Artillerie. Atlas. Liéges 850.

Mémorial de l'Artillerie, ou Recueil de Mémoires, Expériences, Observations et Procédés relatifs au Service de l'Artillerie. Liège, E. Noblet, 1850.

⁸² A kötet jelenleg nem található.

⁸³ A kötet jelenleg nem található.